

MALTA

DEBATES TAL-KAMRA TAD-DEPUTATI

(Rapport Ufficjali u Rivedut)

ID-DISA' PARLAMENT

Seduta Nru. 547

It-Tlieta, 5 ta' Ġunju, 2001

**Stampat fl-Ufficju ta' l-Iskrivan
Kamra tad-Deputati
MALTA**

Prezz Lm1

ID-DISA' PARLAMENT

Seduta Nru. 547

It-Tlieta, 5 ta' Ġunju, 2001

**Il-Kamra tad-Deputati Itaqgħet fil-Kamra tal-Parlament,
il-Palazz, il-Belt Valletta, fis-6.09 p.m.**

Talba

ABBOZZ TA' LIĠI DWAR IS-SOĊJETAJIET KOPERATTIVI

CO-OPERATIVE SOCIETIES BILL

MR SPEAKER: Il-Viċi Prim Ministru.

ONOR. LAWRENCE GONZI: Mr Speaker, nipproponi t-Tieni Qari ta' l-Abbozz ta' Liġi dwar Soċjetajiet Koperattivi.

MR SPEAKER: Min jissekonda?

ONOR. MICHAEL ASCIAQ: Nissekonda.

MR SPEAKER: Rimarki? Il-Viċi Prim Ministru.

ONOR. LAWRENCE GONZI: Mr Speaker, huwa pjaċir tiegħi li għal darba ohra ergajt qiegħed quddiem din il-Kamra b'abbozz ta' liġi ieħor li hu ta' ċerta mportanza u ta' ċerta portata. Naħseb li dan l-abbozz ta' liġi jiġbor fih eżerċizzju li konna ilna biex nagħmlu bħala pajjiż, cioe' li nagħtu ħarsa lejn il-moviment koperattiv f'pajjiżna, l-iżvilupp jew l-żviluppi li seħħew u li qegħdin isehhu f'dan il-qasam tal-koperattivi f'pajjiżna u b'riżultat ta' dik il-ħarsa - meta ngħid ħarsa jiġifieri analiżi tar-realtajiet ekonomiċi u soċjali tal-lum - naslu għal konkluzjonijiet biex intejbu l-istrutturi eżistenti f'pajjiżna li jirregolaw il-qasam koperattiv. Dan bl-iskop li nkomplu nsahhu esperjenza li tul is-snin irriżultat li kienet esperjenza pożittiva.

Xtaqt nintroduċi dan l-abbozz ta' liġi billi l-ewwelnett ngħid li dak li qegħdin nagħmlu llum f'din il-Kamra, bid-diskussjoni li qegħdin nibdew fuq dan l-abbozz, qegħdin inwettqu mpenn ieħor u parti mill-programm li konna poġġejna lilna nfusna bħala gvern fil-bidu ta' din il-legislatura. Fil-fatt fil-paragrafu 101 tal-programm elettorali li dan il-gvern kien resaq bih quddiem il-poplu Malti għall-elezzjoni ġenerali ta' l-1998 u li mbagħad sar il-programm tal-gvern hemm miktub dan li se naqra:

“Terġa' tingħata spinta biex jinholqu koperattivi godda u biex jissahhu dawk li diġa' jeżistu llum u dan b'mod speċjali billi jitwaqqaf unit biex iħajjar lill-ħaddiema jissieħbu f'koperattivi u biex iġhin lil dawk li jkunu twaqqfu. Barra minn dan jiġu nkoragġiti t-twaqqif ta' koperattivi ta' konsumaturi u koperattivi ta' negozji żgħar.”

Il-programm fih innifsu jiġbor is-sustanza tal-messaġġ li għal dan il-gvern u għall-partit li jien nirrappreżenta - pero' bħalissa qed nitkellem għan-nom ta' dan il-gvern - il-moviment koperattiv f'pajjiżna hu moviment importanti li rridu nkomplu nagħtuh l-għodda kollha neċessarja li għandu bżonn biex ikun jista' jimxi 'l quddiem, jissahha u biex ikun jista' jikkompeti fid-dinja ta' llum u fl-ekonomija Maltija moderna li hija aġġornata f'diversi oqsma u li tipprovdri realtajtiet, opportunitajtiet u sfidi godda għal dan il-moviment koperattiv. Dan irrid nenfasizzah għax se johroġ b'mod iżjed qawwi aktar tard fid-diskors tiegħi.

Mr. Speaker, l-ewwel punt li nixtieq nagħmel fl-introduzzjoni ta' dan l-abbozz ta' liġi huwa biex kulhadd jifhem eżattament x'qegħdin nagħmlu. Ahna m'ahniex qegħdin nagħmlu xi haġa ġdida li qed titwieled issa. Li qegħdin nagħmlu llum f'din il-Kamra huwa kontinwazzjoni ta' proċess li ilu li beda snin twal, li gvernijiet differenti tawh l-ispinta biex ikun jista' jaqbad u li mexa u kiber tul is-snin. Tant m'ahniex qed nagħmlu xi haġa ġdida li għalkemm il-liġi li qegħdin nipprezentaw illum hija liġi ġdida, imma fiha nfisha qiegħda tiegħu l-post ta' liġi oħra li diġa' għandna fuq il-kotba tal-liġijiet tagħna. Din hi liġi li tirregola s-soċjetajtiet koperattivi f'pajjiżna li saret fl-1978 jiġifieri 23 sena ilu. Din il-liġi tat l-infrastruttura legali li kien hemm bżonn biex il-moviment koperattiv, li kien diġa' jeżisti sal-1978, jaqbad ir-ritmu tiegħu.

Ahna diġa' għandna liġi fuq il-kotba tagħna pero' hi liġi li issa għandha 23 sena fuqha u ilu s-snin jinhass il-bżonn li dik il-liġi, li kienet tajba għaż-żminijiet u għaċ-ċirkustanzi li kienu jeżistu f'pajjiżna fl-1978 u li baqgħet tajba għal numru ta' snin, wasal iż-żmien li nirveduha. U llum kulhadd jirrikonoxxi u hemm konsensus li ilu mifrux għal numru ta' snin li rridu nirveduha. Irridu naraw x'affarijiet fiha li għadhom tajbin u allura nżommuhom pero' rridu naraw ukoll x'affarijiet għandha li nistgħu ntejbuhom jew li ż-żmien tana parir u qed jurina li għandna nnehuhom. Wasal iż-żmien li f'dan il-proċess ta' revizjoni nintroduċu kuncetti godda għaż-żminijiet ta' llum. It-twegiba tiegħi għall-mistoqsija dwar x'qegħdin nagħmlu b'dan l-abbozz ta' liġi hi li qegħdin naqbd liġi li għandna diġa', ngħadduha minn manglu, jiġifieri nanalizzawha fir-realtajtiet ta' llum, u nippruvaw b'hilitna kollha ntejbuha biex mhux biss ikollna liġi aħjar u aktar aġġornata għar-realtajtiet tagħna imma pjuttost li jkollna liġi li tkompli tghin iżjed milli sar s'issa lill-koperattivi li jeżistu f'pajjiżna u koperattivi godda li jistgħu jitwiellu. Dan sabiex dawn il-koperattivi ikunu jistgħu jikkompetu, jiżviluppaw u jissahhu f'hidmiethom.

Dan iġibni għat-tieni punt li xtaqt nagħmel fl-introduzzjoni ta' din il-liġi, li mbagħad ikollu ċ-ċans li niżviluppa hafna iżjed meta nkomplu dan id-dibattitu fis-seduta li jmiss. Qegħdin nirvedu liġi li għandna diġa' u qegħdin nippruvaw nagħmlu hilitna biex intejbuha. Għaliex inhass il-bżonn li kellna nagħmlu dan l-eżerċizzju? Nerga' nirrepeti li l-bżonn mhux issa nħass imma snin ilu. Hawnhekk ippermettili nsellem lil Dr. Joe Cassar, li llum hu magiġrat, li fi ftit snin qabel l-1996 kien segretarju parlamentari fil-ministeru ta' l-edukazzjoni u r-riżorsi umani dak iż-żmien, li flimkien ma' nies oħrajn tant hadem, stinka u nvesta hin u enerġija biex jara l-moviment koperattiv f'pajjiżna jimxi 'l quddiem. Qed nuża lulu għax hu kien il-persuna politika li finalment kien quddiem nett f'dan il-proċess ta' revizjoni u ta' aġġornament. Dr. Cassar hadem hafna biex dan il-proċess ta' aġġornament ikun jista' jsir. Kien proċess ta' aġġornament li dak iż-żmien kulhadd riedu u li jien, naturalment meta writt ir-responsabbiltà ta' ministru għall-politika soċjali b'responsabbiltà wkoll għall-qasam koperattiv, sibt dan ix-xogħol kollu li kien sar bħala pedament li fuqu stajna nibnu u nipprezentaw dak li qed nipprezentaw illelja f'dan il-parlament. Nagħlaq b'din il-parentesi, b'rikonoxximent sincier għax-xogħol li għamel Dr. Joe Cassar u għax-xogħol li għamlu tant nies oħrajn. Kont qed ngħid x'inhuma r-raġunijiet li wassluna għal dan il-pass u diġa' tajt ħjiel ta' raġuni minnhom, Sur President.

L-ewwelnett il-liġi li għandna llum fuq il-kotba tagħna saret fl-1978. Din hi liġi li għandha 23 sena u aħna bħala politiċi u bħala membri parlamentari nifhmu, nafu u nirrealizzaw li nagħmlu l-liġijiet mill-aħjar li nistgħu biex inwieġbu għar-realtajiet li qed ngħixu fihom. Nafu wkoll li trid proċess ta' aġġornament tal-liġijiet li jkollok fuq il-kotba tiegħek. Aħna konvinti li din il-liġi partikulari ta' l-1978 żgur li kien wasal iż-żmien biex tiġi aġġornata għar-realtajiet ta' llum. 23 sena fil-ħajja ta' pajjiż f'dak li għandu x'jaqsam ma' żvilupp ekonomiku u soċjali huwa perjodu twil hafna. It-tul ta' dan iż-żmien forsi huwa hafna iżjed ta' mpatt fiċ-ċirkustanzi li qegħdin ngħixu fihom. Aħna forsi ġenerazzjoni pprivileġġjata għax qegħdin ngħixu t-tieni rivoluzzjoni. Ir-rivoluzzjoni ndustrijali għexuha l-ġenerazzjonijiet ta' qabilna fil-bidu tas-seklu li għadda imma aħna f'pajjiżna qegħdin ngħixu r-rivoluzzjoni ta' l-informatika. Hija rivoluzzjoni li bħala fatt nafu li qed iġġib magħha bidliet kbar u mhux kbar biss. Anki r-rivoluzzjoni ndustrijali kienet għabet bidliet kbar, pero' r-rivoluzzjoni ta' l-informatika qed iġġib bidliet kbar b'ritmu mgħaġġel hafna. Jiena ngħid li 23 sena fil-kuntest ta' l-iżviluppi li kellna fid-dinja u f'pajjiżna matul dawn l-aħħar snin huwa perjodu ta' snin twil hafna għalhekk irridu jew ma rridux bilfors ikollna nħarsu lejn il-liġijiet kollha ta' pajjiżna u naraw jekk dawn humiex qed jirrispondu għall-bżonnijiet tas-soċjeta' tagħna ta' llum bl-isfidi l-ġodda u bl-opportunitajiet il-ġodda li qegħdin niffaċċjaw.

It-tieni raġuni għaliex ersaqna b'dan l-abbozz ta' liġi quddiem din il-Kamra hu l-konvinzjoni li għandna li l-mudell koperattiv hu mudell li għandna nappoġġjawh. Anki dan hu punt importanti hafna u nittama li jkolli ċ-ċans li dan niżviluppah ftit iżjed aktar 'il quddiem fid-diskors tiegħi. Il-mudell koperattiv għandu affarijiet li jiddistingwuh minn mudelli oħrajn ta' kif tagħmel in-negozju f'pajjiżna, jiġifieri mill-kumpanniji, mis-soċjetajiet kummerċjali u mill-*partnerships* f'pajjiżna. Huwa mudell li hu mibni fuq ċerta valuri li ssibhom biss fil-moviment koperattiv u ma ssibhomx f'mudelli oħrajn ta' kif isir u jitmexxa l-kummerċ f'pajjiżna. Il-konvinzjoni tagħna hi li dan hu mudell li għandna ninkuraġġuh. Huwa mudell li bl-Ingliż ighidu li "*has stood the test of time*", jiġifieri uriena li fuq firxa ta' snin jista' jaħdem u għandu jaħdem. Pero' hu wkoll mudell li għandu bżonn l-appoġġ konkret ta' sistema leġislattiva sabiex tgħin lil dan il-mudell biex jiżviluppa.

It-tielet raġuni mportanti għaliex hassejna l-bżonn u anki l-urgenza li niġu b'dan l-aġġornament quddiem din il-Kamra huwa l-fatt li llum qegħdin ngħixu f'ambjent ekonomiku li hu totalment mibdul minn dak li kien jeżisti għoxrin jew tletin sena ilu. Ambjent ekonomiku fejn għandek iktar kompetizzjoni, fejn għandek ekonomija mibnija fuq il-kompetizzjoni, fuq l-effiċjenza, fuq il-kapaċita' li l-bniedem jagħmel l-aħjar użu possibbli tar-riżorsi kollha li għandu. Ambjent ekonomiku fejn qed joħorġu b'mod hafna iktar b'saħħtu milli qatt kellna qabel l-interessi tal-konsumaturi u l-interessi ambjentali in ġenerali. Ambjent ekonomiku li hu mibdul mill-għeruq. M'hemmx paragun bejn l-ambjent ekonomiku li jeżisti llum meta mqabbel ma' dak li kien jeżisti tlieta u għoxrin sena ilu. Definitivament waħda mill-iktar affarijiet ċari daqs il-kristall hija li l-kompetizzjoni qiegħda tmexxi l-kummerċ f'pajjiżna. Dan fih innifsu huwa tajjeb, sakemm il-kompetizzjoni tkun ikkontrollata b'liġijiet li jissalvagwardaw l-interessi soċjali ta' pajjiżna.

MR SPEAKER: Onorevoli, ikolli nitolbok tieqaf hawn għalissa għax sar il-hin. Tibqa' *in possession*?

ONOR. LAWRENCE GONZI: Iva, nibqa' *in possession*. Grazie.

MR SPEAKER: Grazie. Nitolbok tressaq l-Aġġornament tal-Kamra.

Fid-9.00 p.m. id-diskussjoni kienet interrotta u baqgħet aġġornata.

